Coleopterologiskt från Hjälmar-stränderna.

Av

Anton Jansson.

Då jag här framlägger några resultat av mina undersökningar av skalbaggfaunan i områdena kring sjön Hjälmaren — delvis bedrivna med understöd av K. Vetenskapsakademien — kan det ju icke bli tal om att söka giva en coleoptero-faunistisk beskrivning av området — därtill är det alltför stort, för obestämt avgränsat och för ojämnt undersökt — utan endast att söka framställa en bild av skalbaggfaunan i mera utpräglade formationer, utmärkande för området, samt redogöra för fynden av en del i Sverge sällsyntare arter, vilkas förekomst inom området är överraskande och av intresse.

Ingen av de stora coleopterologerna och samlarna av en äldre generation, som företagit resor med entomologiskt syfte till trakter runt om i landet, syntes hava ägnat en tanke åt att besöka omgivningarna kring Hjälmaren, och i vår coleoptero-faunistiska litteratur och den GRILLska, numera redan föråldrade, sammanfattningen av vårt vetande i den vägen befinnas Närke och speciellt fyndorter kring Hjälmaren så gott som ingenstädes omnämnda. Då sålunda Hjälmarområdet var praktiskt sett outforskat i coleopterologiskt hänseende, var det ju att vänta, att här skulle erbjuda sig åtskilligt nytt och intressant för samlaren, och de förväntningarna ha ej heller blivit besvikna.

De av mig bedrivna undersökningarna ha endast omfattat sporadiska, men med hänsyn till skalbaggfaunan gynnsamma och representativa trakter av området, belägna så väl i västra och mellersta som i östra delarna av Hjälmarbäckenet, vilket som bekant har stor utsträckning i öster—väster och obetydlig i norr—söder.

Hjälmarstränderna se i våra dagar högst väsentligt annorlunda ut än för omkring endast ett 30-tal år tillbaka. På 1880-talet företogs nämligen som bekant en sänkning av Hjälmaren, varigenom sjöns nivå flyttades omkring 6 fot lägre än förut. Därigenom förvandlades förut sanka marker till åker och äng. En stor mängd holmar bildades av de förra stengrunden och stå nu vackert klädda av lövskog. Nedanför den förra strandkanten, särskilt där skog förut gick ned mot långgrunda stränder, har nu uppväxt ett band av lövskog, vars äldsta träd sålunda äro på sin höjd omkring 30 år gamla. Den förra stranden är naturligtvis utplånad, där den jämnt övergått i den uppodlade sjöbottnen, men är här och där ännu skarpt markerad särskilt vid de gamla skogklädda stränderna, vilka höjde sig mer eller mindre över vattenytan. Här löper den nu som en ofta tvärt sluttande låg vall, ej sällan utmärkt genom gamla pilar, lindar, alar och ekar, vilka sända sina ofta bart liggande rötter över de gamla stenrösena till jordtäcket på den nyvunna marken nedanför.

Mellan denna vall och den nuvarande sjöstranden utbreder sig nu som nämnts en tät skog av huvudsakligen al, så väl *Alnus glutinosa* som *A. incana,* björk samt *Salix*-arter, särskilt *S. caprea,* vilka träd i följd av beståndets täthet växt höga och raka. Trädsammansättningen i detta skogsband, som kan nå en bredd av omkring 50 meter eller mera men här och där tunnas av och övergår i småskog, ängs- eller vassmark, växlar naturligtvis efter skogsbottnens beskaffenhet: om denna, såsom oftast är fallet, är stenbunden, eller om den är sank och myllrik, och har sålunda t. ex. vid Göksholm i Stora Mellösa socken inslag av gran och tall och vid Björsholm i samma socken en hel formation av alm. Skogsbandet består dock i stort sett hela Hjälmaren runt, där

nyväxt skog uppstått efter sänkningen, av de förstnämnda trädslagen: al, björk och sälg.

Denna mörka, fuktiga skog, som ännu ej nått ålder för avverkning eller ens gallrats, har en egenartad, ställvis nästan urskogslik karaktär och hyser också en rätt karakteristisk insektsvärld.

Av insektgeografiskt intresse är förekomsten i denna skogsbildning av tomiciden *Dryocoetes alni* GEORG. Denna art, som räknas som en sällsynthet överallt i Europa, har en enda gång förut anträffats i Sverge, nämligen av MUCHARDT i Ängelholms kronopark (se »Ent. Tidskrift» årgång 1906), en skog som jag genomvandrat och som jag erinrar mig vara av liknande sammansättning som denna vid Hjälmaren efter sänkningen uppståndna strandskog. Jag fann arten första gången på senvintern 1916 under för en barkborrare rätt ovanliga omständigheter. Vid undersökning av nedfallna multnande löv vid roten av en *Alnus incana* i skogen strax söder om Svartåns utlopp i Hemfjärden anträffades talrika individer av arten jämte några ex. av *Dryocoetes autographus* RATZEB. och *Xyloterus domesticus* L. Då jag förut ej iakttagit ett dylikt övervintringssätt hos tomicider, antog jag, att djuren av en tillfällighet kommit ned bland löven från trädstammen, t. ex. överraskade vid svärmning av kölden nedfallit från barkytan. Då jag undersökte denna, upptäcktes hål i barken, påtagligen åstadkomna av en tomicid, och spridda från ett stycke ned från roten till långt uppåt stammen, som var alltigenom död. Vid lossande av barken befanns denna vara minerad av larver, vilka förekommo talrikt tillsammans med imagines av *Dryocoetes alni*. Liksom hos *D. autographus* utvecklas gångsystemet hos denna art oregelbundet och sammanflätat. Vid besök på platsen en dag i april samma år, då efter några graders köld på natten solen drivit upp temperaturen några grader över 0, befunnos honor av arten redan vara i full verksamhet med att urgräva hål i barken på trädet.

Då jag sedermera sökt efter *Dryocoetes alni*, har jag funnit den icke blott i närheten av den första fyndorten utan också i strandskogen vid Björksundet några mil längre utåt Hjälmaren samt även vid Markkärret i Almby socken omkring

$^1/_4$ mil avlägset från Hemfjärden. Den tyckes älska fuktig, lågt liggande skog, där särskilt *Alnus incana* växer, och då man på avstånd ser en avdöd al i det täta trädbeståndet, brukar det sällan slå fel, att det är angripet av *Dryocoetes alni*. SEIDLITZ uppgiver (»Die Käfer der deutschen Ostseeprovinsen Russlands»), att arten förekommer på *Alnus glutinosa*, men REITTER (»Die Käfer des deutschen Reiches») säger, att den lever »an verschiedenen Erlenarten». I Hjälmartrakten har jag funnit den på båda våra *Alnus*-arter, mest dock på *A. incana*, och synes den föredraga unga träd. Alla av mig iakttagna, av arten angripna träd ha varit helt döda utom i ett fall, då ungefär ena hälften av stammen längs efter var död; på den döda delen var barken minerad till intill en bestämd gräns av den friska barken och veden. Om arten angriper endast redan förut sjuka träd, kan jag f. n. ej avgöra. Att den förekommer i Sverge mellan de iakttagna fyndplatserna är ju att antaga, men märklig är i alla händelser den vidsträckta utbredning den äger just inom Hjälmarområdet.

På *Dryocoetes alni* torde *Rhinosimus planirostris* FABR. och *R. ruficollis* L. samt *Salpingus foveolatus* LJUNGH parasitera. Jag har åtminstone ofta iakttagit dessa arter under barken av alträd angripna av nämnda tomicid, och varma sommaraftnar brukar särskilt *Rhinosimus planirostris* sitta utkrupen på alarnas bark i närheten av *Dryocoetes*' borrhål. Även *Synchita humeralis* F. har jag funnit under liknande omständigheter.

De döda eller sjuka träd, oftast yngre björkar, vilka stå eller ligga knäckta här och där i den täta strandskogen, äro mycket ofta växtplats för de båda trädsvamparna björktickan *(Polyporus betulinus)* och fnöskesvampen *(Polyporus fomentarius)*. På och i dessa träffas en del insekter, antingen rent fungivora eller sådana som leva av maskmjölet efter dessa. I den förstnämnda har jag egentligen endast funnit en del *Cis*-arter samt *Diaperis boleti* L., i den senare däremot leva i strandskogen en mängd former. Flera år gamla exemplar av fnöskesvampen röja sin ålder med ett antal stora runda hål runtom svampen. Då denna sönderbrytes, befinnes den fylld av ett torrt, svart svampmjöl, och i detta samt på den

som ett skal kvarlämnade ytterväggens innersida sitta ofta stora kolonier av *Boletophagus reticulatus* L. och ofta även *Diaperis boleti.* Exemplaren från året förut hysa ej sällan på undersidan en art klibbiga dipterlarver jämte kokonger med puppor, vilka jag emellertid förgäves sökt få utkläckta. Larverna spinna över svampens undersida ett spindelvävsliknande nät, under vilket de från svampens bas sträcka sig utåt ytan, där de att döma av runda, icke djupa hål i svampen livnära sig av sporvävnaden. Min uppmärksamhet fästes vid att i de nämnda av larverna spunna näten nästan undantagslöst på varje svamp fanns ett antal imagines av *Rhizophagus parvulus* PAYK. Jag har aldrig sett dessa i äldre svampar och aldrig på sådana, som icke hysa ett antal av den nämnda dipterlarven, varför det måhända är att förmoda, att skalbaggarten i fråga är till sin existens beroende av dipterlarverna, exempelvis att han livnär sig av deras exkrementer.

På *Polyporus fomentarius* är staphyliniden *Placusa tachyporoides* WALTL. icke ovanlig inom området. Även i Östergötland har jag funnit arten i lövträdsvampar, ett levnadssätt som avviker från *P. complanata's* ER., en i Närkes barrskogar rätt allmän art, som jag dock endast träffat under barrträdsbark och särskilt i mängd bland spånflisor och barkbitar på stubbarna av nyss fällda träd. En annan staphylinid som sällan saknas på fnöskesvampen och även håller till i svampar på marken är *Bolitobius (Lordithon) trinotatus* ER. GRILL uppgiver arten i sin katalog endast från Skåne och Öland. I Hjälmartrakterna är den emellertid lika allmän som *B. pygmæus* F. De äkta svampstaphyliniderna tillhörande släktet *Gyrophæna* har jag inom området på fnöskesvampen funnit företrädda av följande arter, vilka dock i största antal ofta kunna sökas på en art skivsvampar vid foten av gamla stubbar: *affinis* SAHLB. (för övrigt känd från Skåne, Halland, Västergötland och Småland), *nana* PAYK., *lævipennis* K. (Skåne och Småland), *manca* ER. (Skåne, Öland och Gottland) samt *strictula* ER., vilken sistnämnda emellertid synes föredraga eksvampar, på vilka jag understundom (även i Östergötland) funnit den i stort antal. Den skulle väl egentligen vara en för Sverge ny art, men förmodligen har den hos oss samman-

blandats med *G. polita* GRAV. I Tyskland är *G. strictula* allmännare än *G. polita,* som i Danmark alls ej är funnen. Här är sannolikt ett av de många fall av hos oss sammanblandande arter, som tarva en närmare utredning för fastställande av arternas verkliga förekomst och utbredning hos oss. Beträffande *G. lævipennis* gäller, att den i skogarna omkring Hjälmaren är lika allmän som *G. nana.*

För att återgå till fnöskesvamparnas skalbaggfauna är att nämna, att *Leptusa angusta* AUBÉ träffas i ett och annat ex., oftast dock i maskmjölet under barken, då man lösgjort svampen från trädet, under det jag av *L. hæmorrhoidalis* HEER (förut känd från Skåne, Blekinge och Småland) endast lyckats komma över ett par ex. Av den i Sverge förut endast i Skåne (av THOMSON) funna *Atheta (Mycota) pallidicornis* THOMS. hade jag turen träffa några ex. på fnöskesvampen. Denna uppsökes också av *Phlæostiba plana* PAYK., som emellertid i Närke allmännare förekommer under barken av barrträd, *Epuræa variegata* HERBST, *E. neglecta* HEER (förut känd från Skåne och Småland), *Anisotoma orbicularis* HERBST, *Agathidium varians* BECK (angiven endast för Skåne och Småland men säkert av vidsträckt utbredning norrut i Sverge), *Octotemnus glabriculus* GYLL., *Dacne bipustulata* THUNBG., *Aspidiphorus orbiculatus* GYLL., *Ennearthron cornutum* GYLL., de flesta i enstaka ex., samt *Orchesia micans* PANZ., som jag funnit i större antal inkrupen i springorna på fnöskesvamparna.

På murknade klibbalar förekommer här och där i strandskogen en art små torra bruna trädsvampar, vilka bruka bekläda hela stammarna från roten högt upp. I denna svamp träffas nästan alltid *Abdera flexuosa* PAYK., vilken art jag funnit både i Södermanland, Småland och Närke men alltid endast i denna alsvamp.

Här och där i strandskogen är marken försumpad, och de mer eller mindre öppna kärr, som här bildats, få delvis sitt vatten från Hjälmaren, som vid stormig väderlek vräker svallvågor över de låga, av djup lös gyttja ofta bestående stränderna. Karakteristiska för den småskog, som uppväxt vid kanterna och omkring dessa kärr, äro en del cyphonider: *Cyphon*-arterna *variabilis* THUNBG och *pallidulus* BOH. samt

Microcara testacea L. och *M. Bohemanni* MANNH. *M. testacea* förekommer särskilt vid Björsholm i mediet av juni månad i oerhörd mängd, *M. Bohemanni* ett stycke därifrån vid Göksholm. Larverna finner man i stort antal bland lövmassorna, som fylla dessa pölar, och utkläckningsförsök lyckas utmärkt, då larverna insamlas vid den tid, då vårvattnet uttorkat i pölarna.

Marken i strandskogen täckes av ett lövlager överallt där denna vuxit så tätt, att lågvegetation av brist på ljus ej kunnat uppstå. Under och i detta lövlager träffas en del, visserligen rätt få, skalbaggarter, vilka emellertid sällan saknas på dylika lokaliteter. Av staphylinider märkas: *Sipalia circellaris* F. *Atheta (Acrotona) fungi* GRAV., *Atheta (Amischa) analis* GRAV., *Drusilla canaliculata* F., *Lathrimæum atrocephalum* GYLL. m. fl. samt av mera storväxta arter *Philonthus decorus* GRAV., *Xantholinus tricolor* F. och *Othius punctulatus* GOEZE, vilka tre sistnämnda särskilt om vintern träffas också under stenar i strandskogen över hela området. Av pselaphider förekommer inuti skogsbältet egentligen endast *Reichenbachia fossulata* REICHENB., men den är allmän runt Hjälmaren. Av carabiderna synes i synnerhet *Platynus obscurus* HERBST ha specialiserat sig på strandskogens lövlager.

Särskilt utmärkande för detta är vidare den nämnda *Lathrimæum*-arten. Den träffas i myckenhet om våren i fördjupningar av marken, där lövet av vårsmältningen hållit sig fuktigt och där all lågvegetation, även av mossor, saknas.

Under lövet finner man vidare: *Lathridius lardarius* DE GEER, *Enicmus transversus* OLIV., *Corticaria denticulata* GYLL., *C. elongata* HUMMEL, *C. transversalis* GYLL., *C. gibbosa* HERBST och *C. fuscula* HUMMEL, den överallt allmännaste, en och annan *Atomaria*, särskilt *A. (Anchicera) apicalis* ER., *analis* ER., *A. mesomelæna* HERBST samt mera sällsynt *A. Zetterstedti* ZETT., flera allmänna *Cryptophagus*-arter samt den sällsynta *C. dorsalis* SAHLB. (förut funnen i Västergötland, Småland och Västmanland) m. fl.

I en lövhög kom jag vid ett tillfälle över några ex. av *Silvanoprus fagi* GUÉRIN, som i Sverge, enl. GRILL, endast anträffats en gång, nämligen vid Drottningholm, av FÅHRÆUS, samt den egendomliga staphyliniden *Trichophya pilicornis*

GYLL. Då jag en afton vid solnedgången uppsökte platsen, svärmade båda arterna över lövhögen och erhöllos i åtskilliga ex. jämte *Lathridius rugicollis* OLIV. och *L. (Coninomus) nodifer* WESTW. (förut endast anmärkt för Skåne, Småland och Västergötland), *Corticaria ferruginea* GYLL. m. fl.

Är insektlivet relativt fattigt ini den egentliga strandskogen, utvecklar det sig till så mycket större rikedom strax utanför skogsbältet, där de sumpiga stränderna taga vid med deras vattenväxtformationer och i vikarna hopdrivna lager av nedfallna löv och andra multnande växtämnen. Sållning med sikten av detta gods giver även vid mulen väderlek rätt god skörd, men skall man få en rätt uppfattning av den myllrande insektvärld, som stranden hyser, bör man välja en försommarmorgon, då solen skiner varmt i de vindskyddade vikarna. Då drages allt liv ned till strandkanten, och som dessa platser bliva goda jaktmarker för rovinsekter, finner man ofta i de av solen uppvärmda uppslammade låga vallarna av växtlämningar arter, vilka annars pläga hålla sig gömda under stenar och mossa längre in i skogen, så t. ex. *Carabus clathratus* L., *Cychrus rostratus* L., de stora *Pterostichus*-arterna, *Philonthus docorus* GRAV. m. fl. Ingenstädes inom området har jag funnit detta de uppslammade strändernas insektliv så rikt på former och individer som vid de låga stränderna av Hjälmaren vid Björksundet just i brytningen av Mellanfjärden och Stora Hjälmaren samt vid vikar på Valön i Stora Hjälmarens nordliga del och vid en plats i västra delen av Hemfjärden, men så äro naturförhållandena här mycket gynnsamma för insektlivets utveckling med tillgodoseende av de tre faktorerna: öppet solexponerat läge, skydd för vinden, yppig växtlighet. En motsvarighet utgöra t. ex. Tåkerns stränder vid Väversunda, där det myllrar av strandinsekter och vissa arter, t. ex. *Pæderus riparius* L., bruka uppträda i oerhörd individrikedom.

Synnerligen intressant och givande har jag funnit den lilla Östra Sundholmen vid Björksundet, varför dess skalbaggfauna förtjänar särskilt omnämnas. På denna holme och på de närliggande stränderna kan man finna så väl de flesta för Hjälmarens strandfauna typiska arter som andra sällsyntare med mera exklusiv förekomst här, ehuru — det måste fram-

hållas — dessa sist nämnda troligen kunna anträffas annorstädes på liknande lokaler kring stränderna.

Östra Sundholmen är som sagt en liten holme, söderut avskild med ett endast några meter brett sund från fastlandet, en udde från vilken man har några minuters väg till den minnesrika Engelbrektsholmen, numera efter sänkningen ävenledes en udde eller, vid högre vattenstånd, en halvö. En ännu orörd lund av tätt växande åldriga lindar, som upptager norra sidan av holmen, skänker skydd mot nordliga vindar. Marken sluttar ned mot södra strandremsan, i vilken sjön skär in med en halvcirkelformig vik, som längst in ligger öppen men på sidorna garneras av lågskog. I den grunda, instängda vikens vassbälte och övriga vegetation av vattenväxter: *Comarum*, *Potamogeton*-arter, *Alisma*, *Nasturtium*, *Ceratophyllum* och i *Lemna minor*-täcket de sällsynta flytande mossorna *Riccia fluitans* och *R. natans* m. fl. snattra och skrocka gräsänder, sothöns och Hjälmarens karaktärsfågel skäggdoppingen, och de lägre djuren trivas och förmeras i stor formrikedom i det av solvärmen ljumma vattnet samt på det liksom jäsande strandslammet.

Där detta gyttjiga svarta slam ligger bart och blottat på vegetation träffas en del utpräglat limnofila arter, först och främst de tröga *Coelostoma orbiculare* F., *Cercyon*-arterna *flavipes* THUNBG, *ustulatus* PREYSSL., *tristis* ILL. men först och främst de fortfärdiga *Ischnopoda (Thinonoma) atra* GRAV. och *Philonthus*-arterna *umbratilis* GRAV., *nigrita* GRAV. och *micans* GRAV. De två förstnämnda *Philonthus*-arterna ha ansetts som mera sällsynta, uppgivna av GRILL för spridda landskap upp till Västmanland, men förekomma flerstädes i Hjälmarområdet i största individrikedom. Av de övriga limnofila arterna av släktet har jag inom området också funnit *P. atratus* GRAV. och *corvinus* ER. (förut endast anmärkt för Skåne av THOMSON) under det den sydligare *P. fulvipes* F. ej synes gå så långt som upp till Hjälmaren. Av *Stenus*-arterna synes *Juno* F. föredraga det öppna slammet, ehuru den ju finnes vid vatten snart sagt överallt.

Det rikaste myllret av arter och individer möter emellertid i det virrvarr av fjolårsgamla löv, grässtrån, vassrester, kvistar och andra dekomponerade växtdelar, som täcker de

fuktiga stränderna omedelbart utanför strandskogen och som allteftersom sommaren framskrider ställvis genomväxes och slutligen ej längre synes av den yppiga gräs- och vattenväxtvegetationen. På en del platser i strandkanten har lövlagret samlat sig till massor av flera decimeters tjocklek, och som den djupare delen av lagret ofta ligger under vattnets nivå, blir en vandring på det samma som att gå på ett gungfly. Här uppsöka insekterna de fuktigaste men på samma gång mest solbelysta platserna, mindre lockade dock, tyckes det, av solljuset än av värmen; de komma först till synes genom att man river upp det uppslammade materialet. I dessa växtlämningar och helst där de nå ned till och genomdränkas av det av solen värmda vattnet leva och utvecklas av större, mera påfallande skalbaggar *Oodes helopioides* F. *Odacantha melanura* L. samt *Platynus*-arterna *piceus* L., *gracilis* STURM, *Thoreyi* DEJ., *fuliginosus* PANZ. och *versutus* GYLL. samt även *viduus* PANZ., ehuru den sistnämnda föredrager öppnare sandiga stränder. Av dessa intresserar ju *Platynus Thoreyi* mest. Okänd som svensk ända till på senaste åren, då den påvisats för Stockholmstrakten, har den befunnits flerstädes vid Hjälmaren vara allmän, från Valön i Stora Hjälmaren till Hemfjärdens västligaste del, där den nära nog är den vanligaste arten. Helt säkert har den i Sverge blivit förväxlad med *P. micans* NICOL., som jag aldrig funnit i Hjälmarområdet, och torde vara vidsträckt utbredd i Sverge; i d:r MJÖBERGS samling funnos ex. av *Thoreyi*, sannolikt tagna på Öland, och troligen är det denna art, som i stor mängd finnes vid Tåkern och vilken jag vid besök där antog vara *micans*.

Av carabider kunna vidare på Östra Sundholmen ehuru sparsamt träffas *Badister peltatus* PANZ., *Panagæus crux major* L. och *Acupalpus flavicollis* STURM. Av *Bembidium* tillhör *Doris* PANZ. just den fuktiga gräsbevuxna strandkanten.

Staphyliniderna äro emellertid här den talrikast representerade familjen. Mycket allmän är *Actobius cinerascens* GRAV., som har samma sidenskimrande beklädnad som de överallt vid vattenkantens gränsrötter förekommande *Myllæna*-arterna *dubia* GRAV., *intermedia* ER. och *minuta* GRAV. och liksom dessa snabbt snor omkring i den fuktiga omgivningen

utan att vätas. Med en *Myllæna* förväxlas lätt i hastigheten *Conosoma pedicularium* GRAV., ävenledes allmän. Ett överallt på dessa platser förekommande djur är *Ocyusa maura* ER., som ju annars betecknas som en sällsynthet icke blott hos oss. Den saknas nästan aldrig i sållgods hemfört från Hjälmarstränderna innanför vasskanterna, även vintertiden. I sommarens solvärme är *Ocyusa* kvick som en *Heterothops*, annars trög som en *Trogophlæus*. Ett vackert och karakteristiskt djur, som ofta träffas på Östra Sundholmen liksom sporadiskt vid västra delen av Hemrjärden, är *Atheta (Pachnida) nigella* ER., också ansedd som en raritet. Vidare finner man i de uppslammade växtlämningarna på holmen i fråga *Aleochara brevipennis* GRAV., den vanligaste arten av släktet kring Hjälmaren, *A. bilineata* GYLL. (hos oss uppgiven för Skåne, Småland, Västergötland och Gottland) samt *A. bipustulata* L., *Atheta (Glossola) gregaria* ER., *A. (Metaxya) melanocera* THOMS., vilken sistnämnda art man vid Hjälmarstränderna ser mycket oftare än *A. elongatula* GRAV., vidare *A. (Dinaræa) angustula* GYLL., *A. (Acrotona) laticollis* STEPH. (hos GRILL endast angiven för Skåne men ej sällsynt i Hjälmartrakterna, dock aldrig av mig iakttagen i svampar, såsom THOMSON uppgiver), *A. (Acrotona) fungi* GRAV., *A. (Acrotona) aterrima* GRAV., *A. (Dochmonota) clancula* ER. (förut iakttagen i Skåne, Småland och vid Stockholm, vid Hjälmaren mycket sparsamt), *Schistoglossa viduata* ER., *Oxypoda (Disochara) elongatula* AUBÉ, *O. (Sphenoma) amoena* FAIRM. (Skåne, Småland), *O. (Podoxya) umbrata* GYLL., *Oligota (Holobus) flavicornis* BOISD., *Hygronoma dimidiata* GRAV. (Skåne, Stockholm), *Tachyporus obtusus* L., *T. chrysomelinus* L., *T. hypnorum* F., *T. nitidulus* F., *Tachinus rufipes* DE GEER, *T. collaris* GRAV., *Heterothops quadripunctula* GRAV., *Quedius fuliginosus* GRAV., *Philonthus (Gabrius) nigritulus* GRAV., *Leptacinus batychrus* GYLL., *Cryptobium fracticorne* PAYK., *Lathrobium brunnipes* F., *L. filiforme* GRAV., *L. longulum* GRAV., *Stilicus rufipes* GERM., *S. similis* ER., *Euæsthetus læviusculus* MANNH., *Hypocyptus læviusculus* MANNH., *Trogophlæus bilineatus* ER., *T. (Tænosoma) corticinus* GRAV., *Oxytelus rugosus* F., *Lesteva longelytrata* GOEZE, *Omalium rivulare* PAYK. m. fl. allmännare arter.

Det artrikaste staphylinidsläktet på platsen är emellertid

Stenus. Inom ett litet område på några 100-tal kvadratmeter har jag funnit följande arter: *biguttatus* L., *bipunctatus* ER., *Juno* F., *fasciculatus* J. SAHLB. (förut endast anmärkt för Södermanland), *clavicornis* SCOP., *lustrator* ER. (Skåne), *nanus* STEPH., *carbonarius* GYLL., *humilis* ER., *buphthalmus* GRAV., *melanarius* STEPH. (Skåne), *nitens* STEPH. (Skåne, Öland), *morio* GRAV. (Skåne, Småland), *vafellus* ER. (Skåne, Gottland, Stockholm), *fuscipes* GRAV., *Argus* GRAV., *bifoveolatus* GYLL., *binotatus* LJUNGH, *flavipes* STEPH. (Skåne, Blekinge, Småland, Öland, Södermanland), *fornicatus* STEPH. (Skåne, Södermanland), *tarsalis* LJUNGH, *similis* HERBST.

Flera av dessa arter äro ju allmänna överallt, beträffande åter andra är förekomsten vid Hjälmarständerna mera anmärkningsvärd. *Stenus fasciculatus* är visserligen förut endast känd från sjöstränder i Södermanland, men då denna nordliga art förekommer långt upp i Norge och i hela Finland samt på Åland, skall det nog visa sig, att den har en vidsträckt utbredning även i Sverge. Beträffande *S. lustrator* har jag i litteraturen icke sett omnämnt mer än THOMSONS fynd av arten vid Vittsjö i Skåne. Den förekommer emellertid flerstädes kring Hjälmaren. Så är den allmän vid Markkärret och i sydvästra delen av Hemfjärden. Beträffande *nitens* gäller det samma som om *lustrator* att den är allmän här och där kring Hjälmaren. Av den närstående *canaliculatus* GYLL., som gäller som allmän i hela Sverge, har jag i hela området endast funnit 1 ex. vid Markkärret. *S. morio* har ju först på senare decennier upptagits som svensk. Jag har emellertid funnit den vara en rätt vanlig art omkring Örebro samt utefter Hjälmarstränderna och fann den sistlidna sommar också vid Marsjön i Östergötland. *S. fornicatus* slutligen anses ju överallt som en sällsynthet, och på de tre platser jag funnit den, vid lergravar strax söder om Örebro, vid Markkärret samt på Östra Sundholmen, förekommer den karakteristiska arten också mycket sparsamt. JOHANNSEN säger i »Danmarks rovbiller», att *S. fornicatus* träffas »paa sumpet Skov- og fugtig Mosebund ved Roden av Planter og under Løv», och under dessa omständigheter har jag funnit övervintrande ex. Under den tid, då *Stenus*-arterna äro livligast i rörelse, eller i början av juni månad, har jag träffat *S. forni-*

catus på alldeles samma lokaler som *S. binotatus* och *S. pubescens* STEPH., d. v. s. i vattenkanten mellan grässtrån eller oftast på själva vattenytan vid stränderna av små dammar och vikar.

Östra Sundholmen är också en av de få fyndplatserna hittills i Sverge för den intressanta staphyliniden *Dinopsis erosa* STEPH. Redan innan jag närmare undersökt holmen, hade jag haft turen att finna arten, nämligen vintern 1916, då ett och annat ex. erhölls vid sållning av vegetabilier, som uppslammats vid kanten av lerdammar söder om Örebro under snösmältning och översvämning av kringliggande ängar, som inträffade i slutet av januari månad. I »Entomologisk Tidskrift» år 1900 omnämnes ett fynd av arten i Dalarna av L. HAGLUND. Sålunda ett exempel bland många på arter, vilka först på senare år kunnat inregistreras i svenska faunan men då från olika håll.

»Die einzige europäische Art lebt an Sümpfen und Teichrändern in Schlamm», säger REITTER (»Die Käfer des deutschen Reiches»), och beträffande den nordamerikanska arten *D. myllænoides* meddelar BLATCHLEY (»The Coleoptera of Indiana»): »Occurs in moist places beneath rubbish». Då jag under den varma årstiden ertappat arten, har det alltid varit under likartade omständigheter: strax vid vattenkanten under vattendränkta multnade löv på det gyttjiga underlaget, där djuret rör sig på alldeles samma sätt som *Myllæna*-arterna, med vilka det ju visar stor habituell likhet, liksom med *Gymnusa brevicollis* PAYK. Men i motsats till den senare synes den icke tillhöra vitmossfaunan utan föredraga kanterna av dammar och vikar med rik fanerogamväxtlighet.

Beträffande djurets morfologi är att framhålla en egendomlig bildning hos sista tarslederna, en egendomlighet, väl i korthet omnämnd av MULSANT ET REY (»Brévipennes») samt hos GANGLBAUER (»Die Käfer Mitteleuropas») men ej i de ofta använda faunorna av SEIDLITZ och REITTER, märkligt nog då en motsvarighet därtill knappast torde finnas hos någon annan coleopter. Sista tarsleden har nämligen utom de två klorna, vilka hos *Dinopsis* äro försedda med två tänder (ej en som GANGLBAUER uppgiver), två uppåtböjda, hornlikt framåt krökta sporre- eller hårbildningar, av en längd

ungefär som halva tarsen, samt dessutom två rakt bakåt riktade plattade hår.

I samband härmed bör påpekas en oriktighet i SEIDLITZ' arbete »Die Käfer der deutschen Ostseeprovinzen Russlands». Han säger nämligen, att behåringen hos *Dinopsis* är svart, under det att djuret, såsom också REITTER riktigt angiver, är tätt gråhårigt.

Av märkligare coleoptera, som anträffats på Östra Sundholmen, är vidare att nämna scydmæniden *Euconnus rutilipennis* M. et K. Den har av mig endast iakttagits på ett litet område av holmen och där mycket sparsamt. REITTER uppgiver, att den är att söka »auf sumpfigen Wiesen, unter Baumrinden an Stämmen, die im Wasser liegen». Ett så exklusivt levnadssätt för dock icke arten. Då härute liksom vid Markkärret, där jag ävenledes funnit den, finnas trädstammar, stubbar och grenar i eller i närheten av vattnet, undersökte jag dessa omsorgsfullt utan att någonsin på detta sätt komma över något ex. av arten. På båda fyndplatserna (de enda hittills i Sverge) förekommer djuret under samma omständigheter, nämligen på mycket fuktiga ställen omedelbart vid vattenkanten, där stranden är täckt av mossa, multna löv o. dyl. bland gräsvegetationen, och flera ex. erhöllos genom att grästuvorna trycktes ned, då djuret kom till synes på vattenytan. På samma plats på Östra Sundholmen togs samtidigt pselaphiden *Bryaxis sanguinea* L., med vilken man i hastigheten, på grund av djurens blodröda färg, kan förväxla *Euconnus rutilipennis*.

En tämligen skarpt begränsad formation utgöra de på växtlämningar och på vegetation över huvud tämligen blottade öppna sandstränderna här och där vid Hjälmaren. Sin största vidsträckthet intaga dessa på Vinön och vid Fiskeboda åt Södermanlandssidan av Stora Hjälmaren. Dessa sandstrandsformationer hysa några coleoptera, vilka helt eller delvis synas vara bundna vid dem. På Vinön förekomma sålunda: *Philonthus nitidulus* GRAV. (uppgiven för Skåne, Småland och Västergötland), *Bledius talpa* GYLL., *Saprinus rugifrons* PAYK. samt i största myckenhet *Anthicus flavipes* PANZ. och *A. ater* PAYK. och vid Fiskeboda av de förutnämnda *Bledius talpa* och *Saprinus rugifrons,* den senare mycket talrik, samt vidare

Dyschirius thoracicus F., märkligt nog enda platsen kring Hjälmaren, där arten träffats, *Bembidium bipunctatum* L., *Philonthus lepidus* GRAV., *Dermestes atomarius* ER. (förekommer också på Valön) samt *Cantharis assimilis* PAYK.

Vid Hemfjärden och Mellanfjärden förekomma sandstränder endast sporadiskt och intaga blott obetydliga områden. Tiden efter sänkningen ägde de större omfattning, men strandskogen har med varje år ryckt allt längre ut och inkräktat på de öppna områdena, så att nu endast en smal remsa öppen sand återstår. Till dessa lokaliteter hänföra sig *Atheta (Aloconota) insecta* THOMS. (förut endast angiven för Småland), som ses i enstaka ex. här och där, *Ischnopoda leucopus* MARSH., som ofta träffas i kolonier, *Carpalimus arcuatus* STEPH. (vid Göksholm), *Bledius talpa, Georyssus crenulatus* ROSSI (vid Björsholm), *Parnus Ernesti* GOZIS, *Cytilus auricomus* DUFT., vilken art av MJÖBERG påvisats som svensk och av vilken 1 ex. erhölls vid Rynninge i Stora Mellösa socken, *Cantharis assimilis*, *Bembidium Bruxellense* WESM., *Ephistemus globosus* WALTL. (förut endast känd från Gottland och Öland).

Vid sandstränderna på Björkön, som skiljer Mellanfjärden och Stora Hjälmaren åt, ha från den täta ungskogen de nedfallna löven genom vågskvalpet om våren hopats till ett bälte, som fyller kanten av vikarna, och på sanden under löven finner man en del intressanta skalbaggar, mest kortvingar. Bland dem äro att nämna *Atheta (Acrotona) pygmæa* GRAV. (Skåne, Västergötland, Gottland, Stockholm), *A. orbata* ER. (Skåne, Småland), *A. subsinuata* ER., *Oxypoda (Podoxya) umbrata* GYLL., *O. exigua* ER., ny för Sverge och enligt J. P. JOHANNSEN (»Danmarks rovbiller») funnen sällsynt i Danmark på fuktig, sandig botten), *O. (Demosoma) amæna* FAIRM., *Tachyporus abdominalis* F. (Skåne, Småland, Västergötland, Östergötland och Södermanland) samt *Atheta (Dimetrota) villosula* KR. och *A. (Datomiera) zosteræ* THOMS.

De nu omnämnda fyndplatserna äro samtliga belägna vid Stora Hjälmaren samt i östligaste delen av Mellanfjärden. Då det kan vara av intresse att jämföra coleopterfaunan i västliga delen av Hjälmaren, alltså omkring Hemfjärden, vill jag redogöra även för de fynd jag gjort där av arter, vilka äro att betrakta som mer eller mindre bundna vid stranden

och dess skilda lokaliteter. Det visar sig, helt naturligt, att på liknande platser vid östra och vid västra Hjälmaren coleopterfaunan i stort sett är överensstämmande. Dock gör sig en olikhet gällande, såsom av en här nedan lämnad förteckning framgår, i det nämligen i västra delen uppträder en del arter av mera nordlig utbredning. Detta sammanhänger påtagligen med närheten till barrskogsbygderna och bergstrakterna med vitmossar i Närke, en formation som så gott som alldeles saknas i östliga delen av området.

De arter, vilka här komma i fråga, hänföra sig, som nämnt, huvudsakligen till kärr- och strandfaunan. Genom ihärdigt bedrivna insamlingar, särskilt vår, höst- och vintertiden, från nedfallna löv, mossa o. dyl. har det lyckats få en rätt fullständig bild särskilt av staphylinidfaunan kring stränderna av Hemfjärden, och har jag därvid speciellt lagt an på ett område vid västligaste delen av fjärden, som synes mycket gynnsamt för utvecklingen av hithörande djur. Området i fråga är beläget strax inom de här synnerligen vidlyftiga vasslanden. I vikarna växer vide-, al- och björkskog och därutanför på den försumpade marken en yppig vattenväxtvegetation. De bästa och rikaste fynden ha gjorts vårtiden, varvid jag använt mig av sikten. Särskilt då de uppslammade växtlämningarna genom översvämningar drivas längre upp på stranden, samlas i dem de av vattnet överraskade djuren i oerhörd mängd, och då de arter, vilka här tagas i betraktande, nästan utan undantag övervintra som imagines, kan man på detta sätt så att säga få en koncentrerad bild av faunan i trakten. Med denna samlingsmetod har jag lyckats finna arter, om vilkas förekomst här jag förut ej haft en aning trots talrika exkursioner vid längre framskriden årstid. I nedan givna förteckning av coleoptera från nu omnämnda plats upptagas mera märkliga arter och av staphyliniderna samtliga iakttagna, all den stund nämligen vår kännedom om kortvingarnas utbredning i vårt land ännu är rätt bristfällig och osäker:

Bembidium gilvipes STURM., *B. Schüppelii* DEJ., *Trechus rivularis* GYLL., *Platynus livens* GYLL., *P. Thoreyi* DEJ., *P. gracilis* STURM, *P. fuliginosus* PANZ., *P. piceus* L., *Oodes helopioides* F., *Calodera nigrita* MANNH. (förut angiven för

Skåne och Stockholm), *C. uliginosa* ER., *C. æthiops* GRAV. (Skåne), *Aleochara brevipennis* GRAV., *A. bipustulata* L., *Ocyusa maura* ER., *Oxypoda lividipennis* MANNH., *O. opaca* GRAV., *O. lateralis* MANNH. (Skåne, Småland), *O. (Disochara) elongatula* AUBÉ, *O. (Disochara) procerula* MANNH. (från Sverge förut endast känd från det närliggande Markkärret), *O. umbrata* GYLL., *O. (Demosoma) amoena* FAIRM., *O. (Sphenoma) abdominalis* (Skåne, Öland), *O. (Bessopara) brachyptera* STEPH. (Skåne), *O. (Bessopora) annularis* MANNH. (Skåne, Blekinge, Småland, Västergötland, Stockholm), *Sipalia circellaris* GRAV., *Schistoglossa viduata* ER., *Atheta (Pachnida) nigella* ER., *A. (Amischa) analis* GRAV., *A. (Amischa) cavifrons* SHARP (Skåne, Västergötland), *A. (Meotica) exilis* ER. (Skåne, Småland, Stockholm), *A. (Glossola) gregaria* ER., *A. (Aloconota) insecta* THOMS., *A. (Parameotica) complana* MANNH. (Småland), *A. (Dinaræa) angustula* GYLL., *A. (Dochmonota) clancula* ER. (Skåne, Småland, Stockholm), *A. (Mycota) sodalis* ER., *A. (Megista) graminicola* GRAV., *A. (Liogluta) microptera* THOMS. (Skåne, Stockholm), *A. (Metaxya) elongatula* GRAV., *A. (Metaxya) melanocera* THOMS., *A. (Metaxya) Gyllenhali* THOMS. (Skåne, Småland, Västergötland), *A. (Datomicra) celata* ER., *A. (Chætida) longicornis* GRAV., *A. (Dimetrota) parvula* MANNH., *A. (Dimetrota) atramentaria* GYLL., *A. (Acrotona) laticollis* STEPH., *A. (Acrotona) fungi* GRAV., *A. (Acrotona) aterrima* GRAV., *A. (Acrotona) orbata* ER., *Ischnopoda (Thinonoma) atra* GRAV., *Drusilla canaliculata* F., *Oligota (Holobus) flavicornis* BOISD., *Hygronoma dimidiata* GRAV., *Myllæna intermedia* ER., *M. minuta* GRAV., *Hypocyptus discoideus* ER. (Skåne, Stockholm), *H. læviusculus* MANNH., *Conosoma pedicularium* GRAV., *Tachyporus obtusus* L., *T. abdominalis* F., *T. chrysomelinus* L., *T. hypnorum* F., *T. nitidulus* F., *Tachinus rufipes* DE GEER, *T. fimetarius* GRAV., *T. collaris* GRAV., *Leucoparyphus silphoides* L., *Mycetoporus brunneus* MARSH., *M. (Ischnosoma) splendidus* GRAV., *Heterothops quadripunctula* GRAV., *Quedius (Microsaurus) mesomelinus* MARSH., *Q. fuliginosus* GRAV., *Q. molochinus* GRAV., *Q. (Sauridus) umbrinus* ER., *Q. (Raphirus) boops* GRAV., *Actobius cinerascens* GRAV., *Neobisnius procerulus* GRAV. (Skåne), *Philonthus atratus* GRAV., *P. decorus* GRAV., *P. concinnus* GRAV., *P. micans* GRAV., *P.*

(Gabrius) vernalis GRAV., *P. (Gabrius) nigritulus* GRAV., *Othius punctulatus* GOEZE, *O. myrmecophilus* KIESW., *Cryptobium fracticorne* PAYK., *Lathrobium (Tetartopeus) punctatum* ZETT. (Lappland, Uppland), *L. (Tetartopeus) terminatum* GRAV., *L. (Tetartopeus) gracile* HAMPE (ny för Sverge, för övrigt funnen vid Markkärret), *L. rufipenne* GYLL., *L. fulvipenne* GRAV., *L. elongatum* L., *L. geminum* KR., *L. brunnipes* F., *L. filiforme* GRAV., *L. longulum* GRAV., *Stilicus rufipes* GERM., *Euæsthetus læviusculus* MANNH., *Stenus Juno* F., *S. lustrator* ER., *S. carbonarius* GYLL., *S. buphthalmus* GRAV., *S. nitens* STEPH., *S. morio* GRAV., *S. palustris* ER., *S. latifrons* ER., *Platystethus (Pyctocræus) arenarius* GEOFFR., *Haploderus cælatus* GRAV., *Oxytelus rugosus* F., *O. (Anotylus) fulvipes* ER. (Skåne, Dalarna), *Trogophlæus (Tænosoma) elongatulus* ER. (Skåne, Öland, Stockholm), *T. (Tænosoma) corticinus* GRAV., *Anthophagus caraboides* L., *Lesteva longelytrata* GOEZE, *Olophrum consimile* GYLL. (Lappland, Jämtland, Dalarna, Stockholm, Gottland), *O. assimile* PAYK., *Arpedium quadrum* GRAV. (Skåne, Östergötland, Dalarna, Härjedalen, Jämtland, Lappland), *A. brachypterum* GRAV. (Lappland, Jämtland, Härjedalen, Dalarna, Stockholm), *Lathrimæum atrocephalum* GYLL., *Omalium rivulare* PAYK., *O. laticolle* KR. (Skåne, Göteborg, Lappland), *O. excavatum* STEPH., *Pycnoglypta lurida* GYLL., *Proteinus macropterus* GYLL., *Bibloplectus ambiguus* REICHENB., *Bryaxis sanguinea* L., *Reichenbachia fossulata* REICHENB., *Bythinus bulbifer* REICHENB., *Tychus niger* PAYK., *Neuraphes angulatus* M. et K., *N. elongatulus* M. et K., *Stenichnus collaris* MÜLL., *Euconnus hirticollis* ILLIG., *Amphicyllis globus* F., *Agathidium atrum* PAYK., *Clambus armadillo* DE GEER, *Telmatophilus caricis* OLIV., *Cryptophagus cylindrus* KIESW. (ny för Sverige), *Atomaria fuscicollis* MARSH., *A. (Anchicera) Zetterstedti* ZETT. (Lappland, Norrbotten, Hälsingland, Skåne), *A. (Anchicera) ruficornis* MARSH. (Skåne, Västergötland), *A. (Anchicera) analis* ER., *Stilbus oblongus* ER. (Skåne, Stockholm), *Corticaria impressa* OLIV., *C. longicornis* HERBST, *C. (Melanophthalma) transversalis* GYLL., *Coccidula scutellata* HERBST, *Epuræa palustris* J. SHLBG (ny för Sverige och anmärkningsvärd för sitt från andra arter av släktet avvikande

levnadssätt: under multnande löv på fuktiva platser, där jag vid Svartåns utlopp ofta träffat arten) m. fl.

Mycket vore ju att redogöra för ännu rörande skalbaggfaunan kring Hjälmarstränderna, så t. ex. beträffande de egentliga vattencoleoptererna, vidare de phytophaga skalbaggar, vilka äro bundna vid vattenväxter och vid strandskogens vegetation, bark- och vedinsekterna, de öppna blomängarnas coleoptera o. s. v., men då jag redan hårt nog anlitat tidskriftens utrymme, nödgas jag fatta mig kort härom och skall till slut endast meddela mera märkliga fynd av arter, vilka icke berörts i det föregående.

Vad angår vattenskalbaggarna äro att framhålla tre sällsyntare hydrophilider, vilka tillhöra Hjälmarens fauna, nämligen *Hydrochus carinatus* GERM., *Hydræna palustris* ER. och *Limnebius aluta* BEDEL. I en föregående uppsats i denna tidskrift har jag uppgivit Björksundet som fyndplats för *Limnebius picinus* MARSH. Exemplaren voro emellertid felbestämda och tillhöra *L. aluta,* som även är anträffad i västra delen av området och torde vara en för Sverge ny art, möjligen i samlingarna sammanblandad med *L. picinus.* En annan för Sverige ny hydrophilid, *Hydræna nigrita* GRM., har jag funnit vid Markkärret samt vid Svartån i Närke, varför den nog också förekommer vid Hjälmaren. Såsom lätt sammanblandad med *H. riparia* KUGEL. förtjänar den eftersökas i naturen och i samlingarna.

På fuktiga ställen i strandskogen växer, särskilt i Stora Mellösa socken, tämligen allmänt *Solanum dulcamara.* Samtliga de fyra coleoptera, som hava trollbärsbusken till värdväxt, har jag lyckats finna där, nämligen i blommorna *Pria dulcamaræ* ILLIG. och på bladen *Psylliodes dulcamaræ* KOCH (utom Närke funnen i Skåne och vid Stockholm) och *P. affinis* PAYK., båda allmänna, samt *Epitrix pubescens* KOCH (Skåne, Öland, Västergötland och Stockholm).

Gamla ekar, lindar och pilar äro ju som bekant eftersökta av samlarna för de arter, vilka leva under barken eller i den multnade veden. Dylika gamla träd stöter man i Hjälmarområdet på här och där vid den gamla strandkanten, särskilt omkring Stora Hjälmaren åt Sörmlandssidan, där lövskogs- och örtvegetationen är mera yppig och faunan mera sydlig

och östlig, markerat floristiskt t. ex. genom förekomsten av *Cynanchum vincetoxicum, Geranium lucidum* m. fl. och faunistiskt genom förekomsten av t. ex. fjärilarna *Pararge Egeria Egerides* STGR. (vid Fiskeboda) och *Nemeobius lucina* L. (på Tockenön). I dessa gamla träd kan man träffa, utom vanligare arter, *Mycetochara axillaris* PAYK., *Allecula morio* F., *Prionychus ater* F., *Elater cinnabarinus* ESCH., *E. præustus* F., *Tillus elongatus* L., *Hylecoetus dermestoides* L., *Anitys rubens* HOFFM., *Hedobia imperialis* L., *Xyletinus ater* PANZ., *Cryphalus tiliæ* PANZ., *Rhyncolus turbatus* SCHÖNH., *Scolytus intricatus* RATZB., *Lyctus linearis* GOEZE, *Acanthocinus griseus* F. m. fl. På en gammal pil på Östra Sundholmen fann jag för många år sedan *Diphyllus lunatus* F. Då jag sommaren 1916 åter sökte efter den intressanta cryptophagiden lyckades jag ej återfinna den men gjorde däremot på en liten myxomycet, som växte på pilen, värdefulla fynd, i det att svampmjölet befanns hysa ej mindre än tre sällsynta lathridiider, nämligen *Enicmus rugosus* HERBST, *E. cordaticollis* AUBÉ och *E. fungicola* THOMS., de båda sistnämnda i Sverge endast kända från var sin lokal i Skåne och ej återfunna sedan THOMSONS tid.

Slutligen äro att nämna några för Sverge nya arter, vilka jag funnit i växtavfall i Stora Mellösa socken, nämligen *Epuræa nana* RTTR och *Trogophlœus (Tænosoma) impressus* LAC. Växtavfallet bestod huvudsakligen av ogräs, som rensats från trädgårdsland, en rätt ovanlig fyndplats för arter till dessa släkten. De förekommo emellertid i flera ex. *Epuræa*-arten har jag dessutom träffat i en skog vid Hemfjärden, flygande. Den är för övrigt funnen så väl i Finland som i Norge och Danmark.[1] *Trogophlœus*-arten däremot nordligast i Danmark och Tyskland. Ur samma ogräshög, som hyste dessa rariteter, framsållades åtskilliga andra sällsynta skalbaggar, bland dem *Hapalaræa pygmæa* PAYK., *Megarthrus hemipterus* ILL. (förut känd från Småland och Västergötland), *Lathridius rugicollis* OLIV., *L. Pandellei* BRIS., *Monotoma longicollis* GYLL. m. fl.

I agnar från gamla sädeslador har jag inom området funnit bl. a. *Crataræa suturalis* MANNH. (känd förut från

[1] Sedan detta skrivits, ha fynd av arten meddelats från Jämtland av A. FRISENDAHL (»Ent. Tidskrift» 1917, sid. 300).

Skåne och Öland) och *Cartodere ruficollis* MARSH. (Skåne och Halland).

Av märkligare fynd från blommande örter på strandängarna må nämnas *Meligethes hebes* ER. (hos oss förut endast funnen i Skåne) samt *Malachius viridis* F., som jämte *Dermestes atomarius* ER. utgör exempel på skalbaggar företrädesvis tillhörande havskusten, vilka även förekomma vid Hjälmarsränderna.
